

Πότε έρχεται το λογικό στον άνθρωπο, πότε συμπληρώνεται, και από πότε πρέπει τα παιδιά να εξομολογούνται.

- Το πνεύμα και το σώμα δημιουργούνται μαζί, με τη σύλληψη. Όταν συλληφθεί το παιδί, στην αρχή ζει με την ψυχή (δηλ. τις λειτουργίες που διαμορφώνουν και ζωοποιούν το σώμα),¹ όμως μετά ο Κύριος, στη μήτρα της μητέρας, δίνει τη χάρη του Αγίου Πνεύματος, για να συνεχιστεί η ζωή τον τέταρτο μήνα από τη σύλληψη. Εκείνη τη χρονική στιγμή το παιδί στην κοιλιά θα κινηθεί και με τα άκρα του θα σε κλωστήσει. Θα σου επισημάνει την παρουσία του: **«Νά 'μαι! Ήρθα»!** («άγιος Γαβριήλ ο διά Χριστόν σαλός και ομολογητής» σελ. 245 ή B.15.imdleio.gr)

Δηλ. το λογικό μέρος της ψυχής ενεργοποιείται τον 4ο μήνα από την σύλληψη, ενώ βέβαια ευθύς εξ αρχής είναι άνθρωπος δεκτικός στην ενεργοποίηση αυτή και **όχι ζώο που γίνεται αργότερα άνθρωπος**, διότι αυτό δεν μπορεί να γίνει.

Η συμπλήρωση του λογικού γίνεται γύρω στην ηλικία των δέκα (10) ετών, ανάλογα με το άτομο, σύμφωνα με επισυναπτόμενη αναφορά του Μ' κανόνος της 6ης Οικουμενικής Συνόδου. Όμως η **συμπλήρωση του λογικού μαζί με την ικανότητα διάκρισης**, η οποία απαιτεί και κάποια πείρα, γίνεται γύρω στο 17ο έτος λέει ο Μέγας Βασίλειος και τότε το άτομο είναι πλήρως υπεύθυνο για τις πράξεις του.

Έτσι, σαν παράδειγμα, εκείνοι που θέλουν να δοκιμασθούν για το Μοναχικό βίο (με τη σύμφωνη γνώμη των γονέων τους) μπορεί να είναι 10 ετών, να βρίσκονται υπό την εποπτεία και εξουσία του Αρχιερέως,² κατά τον Μ. Βασίλειο, αλλά να δίνουν την ομολογία τήρησης της Μοναχικής Πολιτείας, για την ενσωμάτωσή τους σ' αυτήν, κατά το 17ο έτος τους, τότε δηλ. που θα είναι πλήρως υπεύθυνοι για τις πράξεις τους.

Από πότε να αρχίζουν τα παιδιά την εξομολόγηση:

Ο ιερός Χρυσόστομος (λόγος προς πιστό πατέρα) λέει ότι **οι νέοι από την 10ετή ηλικία πρέπει να παλεύουν προς τα πάθη, και την κακία, και να "τιμωρούνται" διά τας αμαρτίας που ήθελον κάμει. Επομένως κατάλληλος χρόνος για εξομολόγηση των παιδιών είναι από 10 ετών**, και αυτό με τα δεδομένα της "απονήρευτης" γενιάς του Χρυσοστόμου.

Ο άγιος Νικόδημος αναφέρει ότι είναι γνώμη νεότερων διδασκάλων **να εξομολογούνται κατά την παρούσα πονηρά γενεά, τα μεν κοράσια από έξι (6) χρόνων τα δε αρσενικά από οκτώ (8) χρόνων**, γιατί έχει πληθυνθεί η ανομία και διότι έγκειται η διάνοια του ανθρώπου, κατά τη Γραφή, επί τα πονηρά εκ νεότητος. Όσοι όμως είναι φύσεως (στα πνευματικά) παχυτέρας και νοθροτέρας, αυτοί αργότερα και σε περισσότερους χρόνους.³

www.imdleio.gr

¹ Και ο απόστολος Παύλος τον άνθρωπο που, όχι ότι δεν έλαβε εκ Θεού, αλλά με τον τρόπο που ζει έχει υποβαθμίσει και αδρανοποιήσει το λογικό του, τον αποκαλεί **«ψυχικό»** (Α Κορ. 2:14-15): **«...ψυχικός δε άνθρωπος ου δέχεται τα του Πνεύματος του Θεού. μωρία γαρ αυτώ έστι, και ου δύναται γνώναι, ότι πνευματικώς ανακρίνεται. Ο δε πνευματικός ανακρίνει μεν πάντα, αυτός δε υπ' ουδενός ανακρίνεται».** Εννοείται ότι λογικό δεν είναι το κοσμικά ευφυές, γιατί τέτοια ευφυΐα έχουν και κάποιοι μηχανές, αλλά αυτό με το οποίο ο άνθρωπος ερμηνεύει τον εαυτό του ως προς τον Θεό και τη δημιουργία (δηλ. βρίσκει τον λόγο της ύπαρξής του) και λέγει και πράττει κατόπιν τα ανάλογα.

² Οι ηγούμενοι των Μοναστηριών του Αγίου Όρους θεωρούνται χωρο-επίσκοποι.

³ Από το Πηδάλιον της Νοητής Νηός (Εκκλησίας), σελ. 145-146, έκδοση Κ. Γκαρπόλα, Αθήναι 1841.

Κανὼν Μ'.

Ἐπειδὴ τῷ Θεῷ κολλᾶσθαι διὰ τῆς ἐκ τῶν τοῦ βίου θορύβων ἀναχωρήσεως, λίαν ἐστὶ σωτήριον, χρὴ μὴ ἀνεξετάστως ἡμᾶς παρὰ τὸν καιρὸν τοὺς τὸν μονήρη βίον αἰρουμένους προσίεσθαι. Ἀλλὰ τὸν πα-
 ραδοθέντα ἡμῖν παρὰ τῶν Πατέρων καὶ ἐν αὐτοῖς φυλάττειν ὄρον, ὥστε τὴν ὁμολογίαν τοῦ κατὰ Θεὸν
 βίου τότε προσίεσθαι δεῖ, ὡς ἤδη βεβαίαν, καὶ ἀπὸ γνώμης, καὶ κρίσεως γινομένην, μετὰ τὴν τοῦ λόγου
 συμπλήρωσιν. Ἔστω τοίνυν ὁ μέλλων τὸν μοναχικὸν ὑπέρχεσθαι ζυγόν, οὐχ ἤττον, ἢ δεκαετῆς, ἐν τῷ προέδρῳ
 κειμένης, καὶ τῆς ἐπὶ τούτῳ δοκιμασίας, εἰ τὸν χρόνον αὐτῷ αὐξηθῆναι λυσιτελέστερον ἡγεῖται, πρὸς τὴν ἐν τῷ
 μονήρει βίῳ εἰσαγωγὴν, καὶ κατάστασιν. Εἰ γὰρ καὶ ὁ Μέγας Βασίλειος ἐν τοῖς ἱεροῖς αὐτοῦ Κανόσι τὴν ἐκουσίως
 ἑαυτὴν προσάγουσαν τῷ Θεῷ, καὶ τὴν παρθενίαν ἀσπαζομένην, τὸν ἑπτακαιδέκατον διανύουσαν χρόνον, τῷ τῶν
 Παρθένων τάγματι ἀριθμῆσθαι νομοθετεῖ. Ἄλλ' οὖν τῷ περὶ τῶν χηρῶν τε, καὶ Διακονισσῶν παραδείγματι κατα-
 κολουθήσαντες, εἰς τὸν εἰρημένον χρόνον ἀναλόγως τοὺς τὸν μονήρη βίον ἐλομένους, περιεστήσαμεν. Ἐν
 γὰρ τῷ Θεῷ Ἀποστόλῳ γέγραπται, ἐξήκοντα ἐτῶν τὴν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καταλέγεσθαι χήραν. Οἱ δὲ ἱεροὶ Κανό-
 νες, Τεσσαράκοντα ἐτῶν τὴν Διακόνισσαν χειροτονεῖσθαι παραδεδώκασι, τὴν ἐκκλησίαν χάριτι θείᾳ κραταιοτέραν
 γενομένην, καὶ ἐπὶ τὰ πρόσω βαίνουσαν ἑωρακότες, καὶ τὸ τῶν πιστῶν πρὸς τὴν τῶν θείων ἐντολῶν τήρησιν πά-
 γιόν τε, καὶ ἀσφαλές, ὅπερ καὶ ἡμεῖς ἀριστα κατανοήσαντες ἀρτίως διωρισάμεθα, τὴν εὐλογίαν τῆς χάριτος τῷ
 μέλλοντι τῶν κατὰ Θεὸν ἀγῶνων ἐνάρχεσθαι, ὥσπερ τινὰ σφραγίδα ταχέως ἐνημαινόμενοι, ἐντεῦθεν αὐτὸν πρὸς
 τὸ μὴ ἐπιπολὺ ὀκνεῖν, καὶ ἀναδύεσθαι προσβιάζοντες, μᾶλλον μὲν οἷν καὶ πρὸς τὴν τοῦ ἀγαθοῦ παρορμῶντες ἐκ-
 λογῆν. Καὶ κατάστασιν.

Τῆς δ. ιθ'.
 τῆς δ'. ιε'.
 τῆς σ'. ιθ'.
 Καρθ. σ'. νά.
 ρλέ. Βασιλ.
 ιθ. κδ'.

Ἑρμηνεία.

Ἐκεῖνοι ὁποῦ θέλουν νὰ γένουν μοναχοὶ ἢ μονάστριαι, δὲν πρέπει, κατὰ τὸν παρόντα κανόνα, νὰ δέχωνται ἀνεξετάστως, καὶ
 ἔξω ἀπὸ τὸν πρέποντα καιρὸν, καὶ ὄρον τὸν παραδοθέντα ἀπὸ τοῦ θείου Πατέρος (καὶ μάλιστα τὸν Μέγαν Βασίλειον),
 ἀλλὰ τότε πρέπει νὰ δέχεται ἡ ὁμολογία, καὶ ὑπόσχεσις ὁποῦ δώσουν οἱ τοιοῦτοι πρὸς τὸν Θεόν, ὡς βεβαία καὶ ἀπὸ γνώ-
 μης ἐδικῆς τῶν γινομένη, ἀφ' οὗ τελειωθῆ ἡ κρίσις τοῦ λογικοῦ αὐτῶν (2), καθὼς ἐν τῷ ιθ. Κανόνι λέγει ὁ Μέγας Βασι-
 λειος, καὶ μάλιστα ἐν τῷ ιε. κατὰ πλάτ. ὄρω αὐτοῦ. Λοιπὸν ὁ μέλλων γενέσθαι μοναχός, ἂς μὴν ᾔηται ὀλιγώτερον ἀπὸ δέκα
 χρόνων, πλὴν εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Ἀρχιερέως ἂς εὐρίσκειται νὰ κάμῃ τὴν δοκιμὴν αὐτοῦ, καὶ νὰ αὐξάνῃ εἰς αὐτὸν (ἀνα-
 λόγως δηλ. μετὰ τὴν ἐκ φύσεως γνῶσιν αὐτοῦ) τοὺς χρόνους. Ἄν τὸ στοχασθῆ συμπερατώτερον. Διότι, ἀγκυλὰ καὶ ὁ Μέγας Βα-
 σίλειος εἰς τὸν προῤῥηθέντα κανόνα αὐτοῦ, διορίζῃ νὰ συναριθμῆται εἰς τὸ τάγμα τῶν παρθένων ἢ ὑπὲρ τοὺς δεκαεξί, ἢ δε-
 καεπτὰ χρόνους οὕτω παρθένος. Ἀλλὰ ἡμεῖς ἀκολουθήσαντες εἰς τὸ παράδειγμα τῶν χηρῶν, καὶ Διακονισσῶν, τοὺς δεκαεξί,
 καὶ δεκαεπτὰ χρόνους τοῦ Βασιλείου, εἰς τοὺς δέκα χρόνους ὀλιγοστεύσαμεν. Διότι, ὁ μὲν ἀπόστολος διαρίζει νὰ καταλέγεται,
 ἤτοι νὰ συναριθμῆται ἡ χήρα εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὄχι ὀλιγώτερον ἀπὸ ἐξήκοντα χρόνων. Οἱ δὲ Πατέρες τῆς δ'. λέγουσι νὰ

χειροτονεῖται Διακόνισσα χρόνων Τεσσαράκοντα ἐν τῷ ιε. Κανόνι (1) βλέποντες τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ προκόπτουσαν μετὰ τὴν
 χάριν τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν σταθερότητα ὁποῦ δείχνουν οἱ χριστιανοὶ εἰς τὴν φύλαξιν τῶν θείων ἐντολῶν. Ταῦτα καὶ ἡμεῖς στο-
 χαζόμενοι καλῶς, τὸν Κανόνα τοῦτον ἐδιωρίσαμεν, ἐγγρατάτοντες εἰς τὴν ἀπαλήν ψυχὴν τοῦ μέλλοντος νὰ ἀρχίσῃ τοὺς Πνευ-
 ματικὰς ἀγῶνας τῶν μοναχῶν, ὡς ἀν σφραγίδα, τὴν εὐλογίαν τῆς θείας χάριτος, καὶ συγκροτοῦντες αὐτὸν διὰ τοῦ Κανόνος
 τούτου, ὅχι εἰς τὸ νὰ ἀμελῆ εἰς πολλὸν καιρὸν τὴν ἐργασίαν τῆς ἀρετῆς, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ νὰ ἐκλέξῃ τὴν ἀγαθὴν μερίδα
 ὀλιγώτερα. Λέγει δὲ καὶ ὁ σ'. τῆς ἐν Καρθαγένῃ, ὅτι αἱ παρθένοι πρέπει νὰ καθιερῶνται εἰς τὸν Θεὸν ἀπὸ μόνον τῶν
 Ἐπίσκοπων, καὶ ὁ νά. τῆς αὐτῆς, ὅτι πρέπει καὶ νὰ προνοῶνται ἀπὸ αὐτὸν, ἢ, ἀπόντος αὐτοῦ, νὰ προνοῶνται ἀπὸ τὸν πρεσβύτερον.

(2) Ἄς μὴ παραξενεύεται τινὰς βλέπωντας, τὸν μὲν Μέγαν Βασιλείου ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος γὰρ λέγει ἐν τῷ κη. αὐτοῦ κανόνι, ὅτι ἡ συμπλήρωσις, καὶ διάκρισις τοῦ λογικοῦ γίνεται εἰς τὰς παρθένους ὑπὲρ τοὺς δεκαεῖς, ἢ δεκαεπτὰ χρόνους τῆς ἡλικίας των. Τὴν δὲ παροῦσαν Σύνοδον ἀπὸ τὸ ἄλλο γὰρ λέγει ἐν τῷ ἀνά χειρας Κανόνι, ὅτι γίνεται εἰς τοὺς δέκα χρόνους τῆς ἡλικίας. Ἐπειδὴ ἡ τοῦ λογικοῦ τοιαύτη τελείωσις, εἰς ἄλλους μὲν γίνεται ὀλιγωρότερα, εἰς ἄλλους δὲ βραδύτερα. Διότι ἄλλοι μὲν ὄντες φύσεως ὀξύτερας καὶ λεπτοτέρας, ταχύτερα λαμβάνουσι καὶ τὴν διάκρισιν τοῦ καλοῦ, καὶ τοῦ κακοῦ κατὰ τὸν Βαλσαμῶνα. Ὅθεν καὶ ὁ ἱερός Τιμόθεος ἐν τῷ κη. Κανόνι λέγει, ὅτι ἄλλων μὲν τὰ ἀμαρτήματα κρίνονται παρὰ Θεοῦ ἀπὸ τὸν δέκατον χρόνον τῆς ἡλικίας των. Ἄλλων δὲ, ἀπὸ περισσοτέρους χρόνους. Εἶδὲ παρὰ Θεοῦ τὰ ἀπὸ τῆς δεκαετοῦς ἡλικίας ἀμαρτήματα κρίνονται, φανερόν, ὅτι ταῦτα καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ λογικοῦ γίνονται. Λέγει γὰρ ὁ Θεῖος Βασιλείος (κατὰ πλάτ. ὄρω. ιε.) «ὅτι ὕστερα ἀπὸ τὴν τελείωσιν τοῦ λόγου, καὶ τιμαί, καὶ τιμωρίαί » τοῖς ἀμαρτάνουσιν, ἢ τοῖς κατορθοῦσι, παρὰ τοῦ δικαίου κριτοῦ κατὰ » τὴν τῶν ἔργων ἀξίαν δίδονται. Θέλει δὲ καὶ ὁ Θεῖος Χρυσόστομος (λόγῳ » πρὸς πιστὸν πατέρα) ὅτι οἱ νέοι ἀπὸ τὴν δεκαετῆ ἡλικίαν πρέπει γὰρ » παλαίουςι πρὸς τὰ πάθη, καὶ τὴν κακίαν, καὶ γὰρ τιμωροῦνται διὰ τὰς » ἀμαρτίας ὅπου ἤθελαν κάμει. Ὅθεν καὶ ὁ Κίτρος Ἰωάννης ἐν τῷ δ. αὐτοῦ » Κανόνι λέγει, ὅτι τὰ μὲν ἀρσενικά παιδία πρέπει γὰρ ἐξομολογοῦνται τὰς » ἀμαρτίας των εἰς Πνευματικούς ἀπὸ τὸν δέκατον τέταρτον χρόνον τῆς » ἡλικίας των, τὰ δὲ θήλυκά ἀπὸ τὸν δωδέκατον (καὶ ἀφίνω γὰρ λέγω, ὅτι » μερικοὶ νεώτεροι διδάσκαλοι θέλουσι γὰρ ἐξομολογοῦνται κατὰ τὴν πα- » ροῦσαν πονηρὰν γενεάν, τὰ μὲν κοράσια ἀπὸ ἕξ χρόνων· τὰ || Ματθ. κδ'. » δὲ ἀρσενικά ἀπὸ ὀκτώ χρόνων· διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴν || 20. Γέν. ἡ. 21. » ἀνομίαν καὶ διὰ τὸ γὰρ ἐγκηται ἡ διάνοια τοῦ ἀνθρώπου, κατὰ τὸ γε- » γραμμένον, ἐπὶ τὰ πονηρὰ ἐκ νεότητος). ἄλλοι δὲ πάλιν φύσεως ὄντες » παχυτέρας, καὶ νοηροτέρας, ἀργότερα, καὶ εἰς περισσοτέρους χρόνους